

ФІНАНСУВАННЯ НАУКИ: ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД ТА МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ

Філіпенко Д. О., здобувач вищої освіти групи Б3/2
Миколаївський національний аграрний університет

Проведено аналіз умов і джерел фінансування вітчизняної науки. Виокремлено основні проблемні питання, на основі яких розроблено рекомендації щодо формування раціонального механізму реалізації фінансування науки шляхом узагальнення закордонного досвіду. Представлено його характерні риси, досліджено значення для тенденцій соціально-економічного розвитку країни.

Ключові слова: наукова сфера, закордонний досвід, механізм реалізації фінансування науки, державне регулювання.

Забезпечення успішного економічного і соціального зростання країни у тенденціях світового простору потребує розширення меж наукомістких досліджень. Вони є тими категоріями відновлювального процесу, що дозволяють розкрити раціональність використання ресурсів, ефективність організації виробництва, забезпечують оптимізацію прийняття рішень на користь стратегічного розвитку. Однак, звертаючи увагу на проблеми фінансування вітчизняної науки, виникає необхідність у запровадженні механізму закордонної практики, який надасть змогу Україні набути статусу країни з високим рівнем наукового потенціалу.

Питання реформації системи фінансування вітчизняної науки з метою підвищення її ролі у світовому товаристві постійно перебувають у центрі наукових дискусій. Дану проблематику у своїх наукових роботах висвітлюють такі вчені як: Данилова І. О [1], Завгородня В. В. [2], Кропивницький Р. С. [3] та ін. Однак, віддаючи належне результатам досліджень вищезазначених представників науки, зауважимо, що деякі питання з впливом часу і зміною геополітичних умов потребують подальшого вивчення і удосконалення.

За даними Державної статистики України на початок 2018 р. в Україні питома вага загального обсягу витрат на наукові дослідження у ВВП становила 0,45%, що на 0,07 в. п. менше, ніж у 2017 р. і на 0,30 в. п. ніж у 2010 р. Для порівняння даний показник у Швеції становить 3,25%, Німеччині – 2,94%, Великобританії – 1,69%, Польщі – 0,97% і у Румунії – 0,48% [4].

Звертаючи увагу на структуру витрат наукових досліджень за джерелами, необхідно зазначити, що основна сума фінансування здійснюється за рахунок бізнесу. В Україні частка витрат на виконання наукових досліджень і організацій підприємницького сектору становить 58,2%, у країнах ЄС – 64,9%, у Японії і Південної Кореї – 75% усіх витрат. Друге місце за обсягом фінансування належить державному сектору, питома вага витрат якого в Японії складає 17,0%, у Південній Кореї – 22,0%, у країнах ЄС – 33,2%, в Україні – 34,5%. Інші надходження в науку відбуваються через сектор вищої освіти та кошти іноземних інвесторів. Так, фінансування науки шляхом залучення коштів іноземних джерел в Україні порівняно із зарубіжними країнами є досить високим – 7,3%. При цьому необхідно зазначити, що в Україні кількість працівників наукових досліджень і розробок у розрахунку на 1000 осіб зайнятого населення складає 7 та 4 осіб, відповідно. Для порівняння в країнах ЄС виконавців наукових робіт – 20 осіб, а дослідників – 13 [3].

Через це, враховуючи закордонний досвід, можна виокремити такі проблеми фінансування науки в Україні:

- відсутність стимулювання вкладати кошти приватного сектору в науку (невизначеність державних засад функціонування ринку наукових технологій, держрегулювання і збалансування замовлень на науково-технічні розробки між виконавцями і приватним сектором тощо);
- низький рівень комерціалізації вітчизняних наукових розробок і винаходів;
- порушення координації державної політики у напрямку інвестицій, тобто нерациональне розмежування відповідних фінансових ресурсів;
- низький рівень оптимальності у розподілі результатів інтелектуальної праці між науковцем, замовником і державою.

Звертаючи увагу на організацію фінансової підтримки науки у країнах ЄС, рекомендуємо для України такий механізм реалізації закордонної практики:

– здобувачів вищої освіти інтегрувати у практичні проблеми корпоративного сектору, використовуючи функціональні обов'язки національного фонду з дослідження;

– розробити стимулюючі чинники для молодих науковців, для модернізованих господарюючих суб'єктів, забезпечити цифровізуалізацію населення, забезпечити країну науковими даними і розробками.

Таким чином, у процесі дослідження з'ясовано, що вітчизняна наука має міцний дослідницький потенціал. Однак, простежується неповне і нераціональне його фінансування у порівнянні з зарубіжною практикою, що унеможливорює подальший розвиток науки в умовах глобалізаційних процесів, пригнічуючи цим економічний і соціальний стан країни.

Література:

1. Данилова І. О. Зарубіжний досвід державного регулювання наукової сфери: теоретико-методичні рекомендації для України. *Нац. юр. журнал: теорія і практика*. 2015. №6. С.79-85.

2. Завгородня В. В. Особливості фінансування науки і інновацій у закордонних країнах на прикладі Великобританії і Китаю. *Молодий вчений*. 2017. №7. С.245-250.

3. Кропивницький Р. С. Державне регулювання та розвиток наукової діяльності: зарубіжний досвід та можливості для України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. №10. С.135-140.

4. Офіційний сайт Eurostat. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat>.

5. Офіційний сайт Державної служби статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Annotation

The results are analyzed and the source of financing of national science. The main problems were identified and recommendations for the development of rational business proposed in the framework of the legislation were elaborated. The article presents its characteristic features, researched values for tendencies of socio-economic development of the country.

Keywords: *scientific sphere, foreign development, sectoral financial sciences, state regulation.*

**Науковий керівник – Мікуляк К. А.,
асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв**